

DNs repræsentant i Skovbrugerrådet

Hans Nielsen, Kastanievej 4 B, st. mf. 2800 Kgs. Lyngby
Telefon: 30 57 42 17, e-mail: hans@nielsen.mail.dk

Dato: 22. marts 2021

Til Skovbrugerrådet Hovedstaden Øst

Forslag om drøftelse af Dyrehaven som naturnationalpark på næste møde i Skovbrugerrådet

Der foregår i øjeblikket er voldsom debat i Danmark om naturnationalparker, og Dyrehaven er med på listen over kommende naturnationalparker. Jeg foreslår derfor, at vi tager en debat på næste møde i Skovbrugerrådet om konsekvenserne, og har skrevet nedenstående oplæg om dem.

Konsekvenser for Dyrehaven ved ændring til Naturnationalpark

Forslaget om at gøre Jægersborg Dyrehave til Naturnationalpark for at få mere "vild" natur gennem rewilding vil føre til tab af værdifuld natur og biodiversitet.

Begrundelsen for at rewilde Dyrehaven er, at der er for mange hjorte, at der vinterfodres, og at der er kulturgræsmarker på Eremitagesletten. Men det er netop disse 3 forhold, der er hovedårsagen til Dyrehavens helt enestående biodiversitet.

En ændring af Dyrehavens drift vil medføre tab af både værdifuld natur og biodiversitet.

Begrundelsen for at rewilde Dyrehaven er, at der er for mange hjorte, at der vinterfodres, og at der er kulturgræsmarker på Eremitagesletten. Men det er netop disse 3 forhold, der er hovedårsagen til Dyrehavens helt enestående biodiversitet.

En ændring af Dyrehavens drift vil medføre tab af både værdifuld natur og biodiversitet.

Hvorfor har Dyrehaven en så enestående biodiversitet?

Dyrehaven blev oprettet i 1670 og har siden da været plejet på næsten samme måde siden da med intensiv græsning. I de seneste mange år har det været med 300 kron dyr, 1.600 dådyr og 100 sika-hjorte, med vinterfodring svarende til 30-50 % af deres fødebehov og med ca. 40 ha kulturgræsmarker på Eremitagesletten.

Dyrehaven, der er på 1.000 ha, har Danmarks største biodiversitet af bl.a. svampe med over 300 forskellige arter, og der er siden 1980 registreret ikke mindre end 104 rødlistede svampearter i Dyrehaven, og det er den lokalitet i Danmark, hvor der er registreret flest. Dyrehaven rummer også mange rødlistede insekter som er knyttet til livet (og døden) i gamle udlevede døende og døde træer.

Rewilding af Dyrehaven vil få store negative konsekvenser

Det er medlem af Danmarks Naturfredningsforenings hovedbestyrelse Rune Engelbrechts Larsen har foreslået rewilding af bl.a. Dyrehaven. Forslaget går ud på at reducere antallet af dyr så meget, at vinterfodringen kan ophøre, og at fjerne kulturgræsmarkerne og hegningerne, hvor træerne hidtil er blevet et beskyttet mod hjortene i deres første ca. 40 år, indtil de er så store, at de ikke kan ødelægge dem.

Men Dyrehavens enestående biodiversitet skyldes netop er de mange dyr, vinterfodringen og kulturgræsmarkerne.

Intensiv græsning forhindrer tilgroning

Antallet af hjorte i Dyrehaven er netop fastlagt ud fra, hvor mange der skal til for at forhindre, at de værdifulde overdrev gror til i buske og træer, så bl.a. mange rødlistede svampearter vil forsvinde. Vinterfodringen gør det muligt at have flere hjorte, end der er føde til om vinteren, så de kan forhindre tilgroning af værdifuld natur og skabe større variation til gavn for biodiversiteten. Uden vinterfodring vil dyrene sulte og nogle dø af sult, og der vil ikke være nok dyr til at forhindre tilgroningen af den værdifulde natur.

Vinterfodringen gør det også muligt at få hjortene til om vinteren at opholde sig på steder i Dyrehaven, hvor de gavner biodiversiteten i stedet for at opholde sig på steder, hvor de skader biodiversiteten f.eks. i kvælstoffølsom natur.

Kulturgræsmarkerne på Eremitagesletten får hjortene til at opholde sig længere tid her og kortere tid på de kvælstoffølsomme overdrev og dermed også efterlade mindre gødning på dem.

Mængden af afsat dyregødning er derfor størst ved foderpladserne, ved bestemte vandhuller og på kulturgræsmarkerne på Eremitagesletten og mindst på de kvælstoffølsomme overdrev.

Beregninger i Amphi Consults rapport "Kvælstofbalance for Jægersborg Dyrehave" viser, at der næsten er balance i forholdet mellem tilførsel (22.600 kg N) og tab af kvælstof (21.800 kg N) i Dyrehaven.

Beregningerne viser også, at salget af hjorte og geviret og det højere niveau af denitrifikation, udvaskning og fordampning af ammoniak, som skyldes hjortene, medfører at hjortene fjerner ca. 2.000 kg mere kvælstof (8.390 kg N/år) fra Dyrehaven, end der tilføres udefra med vinterfoder m.m. (6.233 kg N).

Vinterfodringen af de mange hjorte tilfører altså ikke kvælstof til Dyrehaven - tværtimod.

Vinterfodringen sker på foderpladser med traktor og fodervogn og gør ikke dyrene tamme. Hvis en hjort ikke flygter, når de besøgende kommer tæt på, bliver den skudt, men det sker meget sjældent. Der er således ikke fagligt belæg for, at vinterfodringen gør hjortene tamme, så de bliver farlige for de besøgende.

Mængden af græssere ligger i den lave ende af anbefalingerne

I Aarhus Universitets rapport "Biodiversitetseffekter af rewilding" anbefales der 70-250 kg græssere/ha. I Jægersborg Dyrehave er der ca. **110 kg** græssere/ha med følgende variation:

2020: 1. maj 105 kg græsser/ha og 1. september 140 kg græsser/ha

2021: 1. maj 86 kg græsser/ha og 1. september 111 kg græsser/ha

Kilde: Torben Christiansen, skovfoged og skytte i Jægersborg Dyrehave

Der er således ikke noget grundlag i rapporten for at reducere mængden af græssere i Dyrehaven.

Refleksion

Hvis vinterfodringen og kulturgræsmarkerne på Eremitagesletten skadede overdrevenes biodiversitet, hvordan kan de så være Danmarks mest unikke med hensyn til biodiversitet?

Den største biodiversitet opnås ved heterogen natur, og det er netop, hvad Dyrehaven kan levere med den nuværende drift.

Fakta er, at Dyrehaven blev rewildet for mange hundrede år siden, og at det har skabt en helt enestående biodiversitet, som nu trues af ændringer, der vil forringe den.

Det er en stor misforståelse, at vi får en større biodiversitet, hvis vi bare giver naturen frit spil. I naturen konkurrerer arterne, og det er de stærkeste, der vinder, men jo mere heterogene naturområderne er, desto bedre er muligheder for at få en stor biodiversitet. Vi kan ved en målrettet naturpleje langt bedre forhindre, at truede planter og dyr uddør, end vi kan ved at give naturen frit spil.

Rewildings styrke og svagheder

Rewildings største styrke er:

- ændringer i skove, hvor træerne får lov til at dø i stedet for at blive fældet, og hvor græssende dyr kan forhindre, at de bliver tætte, lysfattige og uigennemtrængelige for større dyr.

Rewildings svagheder er:

- at den medfører risiko for, at en betydelig del af den lysåbne naturs lave planter vil blive skygget ihjel, eller bliver overgræsset, så der tabes biodiversiteten i den lysåbne natur.
- at en reduktion af antallet af dyr ved helårsgræsning ikke er nogen garanti for, at græsningstrykket alle steder er lavt, fordi dyrene vil græsse der, hvor det er bedst for dem og ikke hvor det er bedst for biodiversiteten. Så hvis dyrene foretrækker et græs i engen i stedet for i skoven, så kan græsningstrykket blive så højt, at det forhindrer blomsterne i at sætte frø. Omvendt kan det også betyde, at græsningstrykket bliver for lavt, fordi dyrene finder det mere attraktivt at æde opvækst i skoven.

Hvad bør strategien være for naturnationalparkerne?

Når målet med naturnationalparkerne er at bevare og øge biodiversiteten i Danmark, så bør de også have hver deres strategi for biodiversitet baseret på deres geologi og den værdifulde biodiversitet, der allerede findes i området. Dermed bidrager hvert område med sin unikke biodiversitet.

Hvordan kan biodiversitetsforringelser undgås:

- Hegning inde i naturnationalparkerne, så græsningen kan styres i de truede økosystemer bl.a. enge og overdrev for at bevare og øge biodiversiteten.
- Biodiversitetsrige træarter (bl.a. eg og bøg) kan fremmes ved ringning, fældning og beskædigelse af biodiversitetsfattige træarter bl.a. ahorn.
- Naturpleje kan indgå som supplement til de græssende dyr for at forhindre, at arter, som de græssende dyr ikke æder, breder sig som monokultur på bekostning af biodiversiteten.

Betingelser for rewilding

For at opnå den størst mulige biodiversitet, skal tab af den eksisterende natur og biodiversitet undgås både på genetisk niveau, artsniveau og økosystemniveau. Det bør derfor være en betingelse for rewilding, at værdifulde naturområders kvalitet og truede arters livsbetingelser ikke forringes, og at der ikke er restriktioner, der forhindrer naturpleje, vinterfodring m.m. til at beskytte og forøge biodiversiteten.

Det kan nemlig ikke udelukkes, at afgræsningen på dem vil være meget kraftig, og især indtil skoven er blevet så lysåben, at den er lige så attraktiv for dyrene som de værdifulde naturområder. Hvis dyrene omvendt græsser i de værdifulde lysåbne naturområder, sker der ikke den ønskede forbedring af biodiversiteten i skoven.

Udgangspunktet bør være, at antallet af dyr baseres på, hvad der skal til for at skabe den ønskede biodiversitet i skoven, og at der vinterfodres i et omfang, der sikrer, at der er tilstrækkeligt med dyr til at gøre skoven lysåben, uden at de sulter. Når skoven er blevet lysåben, kan dyrene få adgang til også at græsse i de værdifulde naturområder.

Der foreligger ingen dokumentation for, at rewilding forøger biodiversiteten. Rewilding er et eksperiment, der i værste fald kan føre til tab af værdifuld biodiversitet, som ikke findes andre steder, og som vi derfor aldrig vil kunne få tilbage igen. Derfor bør der ikke foretages rewilding i naturområder med en høj og unik biodiversitet, før vi har dokumentation for, at det samlet set forøger biodiversiteten og ikke fører til tab af uerstattelig biodiversitet.